

T. G. Masaryk 1920 500 h – zabudnutá 2. retuš

Je čas oprášiť „Monografie československých známok“?

Ako pre každého špecializovaného zberateľa československých známok sú pre mňa „Monografie československých známok“ cennou studňou odborných vedomostí. Od roku 1968, keď vyšiel 1. diel „Monografie“, zameraný na prvé obdobie existencie Československého štátu, sa však objavilo množstvo nových poznatkov, ktoré sa nachádzajú vo filatelistických časopisoch alebo vo forme filatelistických príručiek, ktoré v mnohých prípadoch vydávajú autori vo vlastnom náklade. Nejedná sa v žiadnom prípade o lukratívnu činnosť, ale o snahu ľudí, pracujúcich vo „filatelistickom výskume“, aby ich nové poznatky nezapadli prachom histórie.

Už niekoľko desaťročí zbieram známky tzv. I. CSR a tým pádom aj omnoho výpliatych známok T. G. Masaryk z roku 1920. Dlhé roky som hľadal menšiu známku 2. seriá hodnoty 500h, ktorej popis je uvedený iba v „Monografie“ [3].

Následujúci text bol prevzatý z „Monografie“ a je uverejnený v kurzíve. Citujem z „Monografie“:

Obr. 1 Výrez z obrázka 2 známky hodnoty 500h TGM (z „Monografie“ [3])

Dravák – najpravdepodobnejšie – vzniká je spracovaním farskej škrvny v galvane pod lúčom le-
vého žiarenia na depozitár maxim-
mum pul. Na tejto známke
vznikli pri galvanoplastickom
vyrobení jej štruktúra náhod-
ných deformácií, prejavujúca sa
pri tlači ako dve veľké fa-
rebné škvrny – na temene
hlavy a pod ľavicou ľadivou
farsou. Štruktúra na temene hlavy
vznikla na počudovanie nep-
riazno (nezaujaté červenou
škrvnou), zatiaľ čo dravák, pod
ľavicou ľadivou farsou vznikol
aj do trojrovnobe galvane,
pôvodne vznikol náhodne
na výstave tváre prezidenta,
bola prerytá vystačovaním.
Po vzniku retušovej známky
v sérii 500h sa galvane
často objavuje náhodne. Časť
farskej škrvny, príravná pod
ľavicou farsou, vznikla spracov-
naním medených štokov (vznikol
okraj je vymedzený zeleným
okrajom). Kontrolná
škrvna je skromnejšej farskej
hodnoty pod súčasnou modifikáciou
spracovaním pod lúčom žiarivým
nad kalciumovým kalciumom (nezaujaté
červenou škrvnou). Táto
bola prevzatá ešte pred vlastnou
tlačou, takže pôvodná verzia sa na
známke neobjavuje (vznikol objavil v
ročníku 1968-69 a vyšiel popri
Františkovi Zampachovi).

Obr. 2 Výrez z originálneho obrazu známky – časť pod ľavým fúzom [1]

Obr. 3 Časť listu so známkou 500h TGM a 2. retuš –
poštovní štápe tlačí známok

a z takto vzniknutých síd bola zostavená 300 kusová tlačová doska. Napriek používaniu štruktúr tlačových dosiek nachádzame v archíve známok tlačových v poslednej výrobnej štádiu tlačovej modifikácie vo forme farebných a bielych bodov v oblasti známok. Ich výskyt je viac, menej náhodný a do tejto kategórie patria aj uvedené tlačové chyby v monografii ako sú farebné škvrny na temene hlavy a aj uverejnená kontrolná chyba.

Na obr. 3 je uvedený list zaslaný dňa 23. VI. 20 z pošty Bratislava I do Bozkovic – (III. TO – tarifné obdobie). Obsah listu tvorili papierové peníze v hodnote 4 000 K (poštovná 14h 30h + 50h depozitár poplatok), list bol o sile 32 g (poštovná 30h do 20g + 5h za ďalších 20g) – spracová výška poštovného 5,05 K.

Na označovaní známky má galvane 5 list (originál má 7 list, obr. 2), dravák ľadivá farsa je viditeľne kratšia, farebná škvrna na temene hlavy chýba.

Obr. 4 Tretinový ústrižok balíčkovej
sprievodky s dvojfarebnou frankatúrou
emisie TGM 1920

Na obr. 4 je zobrazený ústrižok balíčkovej sprievodky – poštovné bolo uhradené pomerne vzácnou farebnou frankatúrou 500h + 1000h, balík zaslaný z Krásnej Lípy 6. XI. 20 (IVa. TO). Celé IV. tarifné obdobie bolo úplne ideálne pre uhrádzanie poštovného za prepravu balíkov v celých korunách. Poplatky za doručenie balíka podľa hmotnosti ako aj príplatky za udanú cenu boli stanovené v celých korunách.

Na čiastočne opotrebovanej doske už začína vznikať farebná

škrvna na temene hlavy. Zubatý okraj ramena, ktorý vznikol v dôsledku prerytia šrafovaného pozadia, patrí k hlavným identifikačným znakom 2. retuše hodnoty 500h.

(pokračovanie na nasledujúcej stránke)

Merkur-Revue 1/2012